

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний університет імені І.І.Мечникова
Факультет романо-германської філології
Кафедра педагогіки

БЛАГОСЛОВЕННИЙ ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА –
СВІТОВИЙ ГЕНІЙ МУДРОСТІ ТА ГУМАННОГО
ДУХУ

Збірник матеріалів
Регіональної науково-практичної інтернет-конференції

Одеса 2022

УДК 821.161.2-96
Б68

*Рекомендовано до друку Вченою радою
факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
(протокол №4 від 26 листопада 2022 р.)*

Благословенний Григорій Сковорода – світовий геній мудрості та гуманного духу: Збірник матеріалів Регіональної науково-практичної інтернет-конференції (м. Одеса, 3 грудня 2022 р.) / за ред. проф. Голубенко Л. М., проф. Цокур О. С., доц. Вейланде Л. В.-В. Одеса: ФОП Бондаренко М. О., 2022. 136 с.

У збірнику висвітлено результати науково-педагогічних досліджень викладачів та студентів закладів вищої освіти, а також учителів та керівників закладів загальної середньої освіти України, присвячених аналізу духовно-філософських, світоглядно-культурологічних та просвітницько-гуманістичних ідей Григорія Сковороди, їх ролі і місця в контексті перспектив подальшого прогресивного розвитку освітньо-культурного простору українського суспільства, а також відображено актуальні проблеми розвитку теорії і практики професійної підготовки майбутніх фахівців у вищій школі, досягнень в сфері освіти дорослих.

Секція II

АКТУАЛЬНІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

18. Александров В. І. СТАН СФОРМОВАНOSTІ ЛІДЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	50
19. Андрейкова І. Б. МЕХАНІЗМ РЕФЛЕКСИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК ДИДАКТИЧНА ОСНОВА ЕФЕКТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ТЕХНІЧНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	54
20. Березовська А. В. СТИМУЛЮЮЧІ ЗАСОБИ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	57
21. Бойчев І. І. КРЕАТИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ТВОРЧОГО Й ПРОФЕСІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ	59
22. Вейландє Л. В.-В. СПЕЦИФІКА НАВЧАННЯ ДОРΟΣЛИХ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ	63
23. Голубенко Л. М., Голубенко Н. Ю. МОДЕРНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 035 ФІЛОЛОГІЯ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ 035.043 ГЕРМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ (ПЕРЕКЛАД ВКЛЮЧНО), ПЕРША – НІМЕЦЬКА З ВРАХУВАННЯМ ІННОВАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ УНІВЕРСИТЕТІВ НІМЕЧЧИНИ	67
24. Гульня А. С. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕРЕКЛАДАЧА ЯК ПРОГРАМНОГО РЕЗУЛЬТАТУ ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	71
25. Добров В. Я. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ІНТЕРАКТИВНОГО ПІДХОДУ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	74
26. Картель Т. М. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ	77
27. Косарєвська О. В. АКАДЕМІЧНА КУЛЬТУРА ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК КРИТЕРІЙ ЯКОСТІ ЇХНЬОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПІДГОТОВКИ	79
28. Крижанівська Я. К. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ НА ЗАСАДАХ ПРИНЦИПУ ПРИРОДОВІДПОВІДНОСТІ ТА ВРАХУВАННЯ ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ	82
29. Лимаренко О. А., Мойсеєнко Н. Г. СПОСОБИ ЗАСТОСУВАННЯ АКТИВНИХ ФОРМ І МЕТОДІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	84

Косаревська О. В.
*кандидат педагогічних наук, доцент,
старша наукова співробітниця відділу організації наукової роботи
Одеський державний університет внутрішніх справ*

АКАДЕМІЧНА КУЛЬТУРА ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК КРИТЕРІЙ ЯКОСТІ ЇХНЬОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПІДГОТОВКИ

Постановка проблеми. Проєкт сприяння академічній доброчесності в Україні (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project, SAIUP), що ініційований Американськими Радами з міжнародної освіти за сприяння МОН України, розглядає формування академічної культури студентської молоді, яка навчається у вітчизняних закладах вищої освіти, як важливу умову їх успішної інтеграції в загальноєвропейський та світовий освітньо-науковий простір. Відповідно до ст. 42 Закону України «Про освіту» від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII, академічна доброчесність, як основа академічної культури, визначається як «сукупність етичних принципів та визначених законом правил провадження освітньої (освітньо-творчої) та наукової (науково-технічної) діяльності, які є

обов'язковими для всіх учасників такої діяльності та мають на меті забезпечувати довіру до результатів навчання, творчості, науково-дослідної діяльності. Академічна доброчесність означає, що в процесі навчання чи досліджень, студенти, викладачі та науковці керуються, передусім, принципами чесності, чесною праці та навчання» [2].

Суттєво, що на законодавчому рівні наголошується на тому, що плагіат, списування, несанкціоноване використання чужих напрацювань (обман, шахрайство) є неприйнятним, оскільки жодним чином не толеруються в освітньо-науковому просторі вітчизняного закладу вищої освіти. Зумовлено це тим, що академічна доброчесність як основа становлення академічної культури студентів, суттєво впливає на їхній соціально-психологічний розвиток як громадян та майбутніх фахівців, забезпечуючи успішність професійної кар'єри та якість життя.

Не зважаючи на це, за даними науковців [1], студентська академічна культура характеризується як деформована. В основі цієї деформації лежить орієнтація значної частини студентства на формальні атрибути вищої освіти (отримання оцінки, стипендії, диплому), що є визначальним фактором наявності академічного шахрайства у закладах вищої освіти, що засвідчує про порушення з боку здобувачів норм академічної доброчесності та культури.

Мета дослідження – аналіз основних причин, що заважають ефективному формуванню академічної культури здобувачів закладів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Узагальнення наукових праць вчених дає підстави розглядати феномен «академічна культура» як інтегративне утворення особистості, яке проявляється через дотримання особистістю цінностей і норм розумової праці, академічного читання і письма, а також слідування етичним настановам під час здійснення функцій академічної комунікації та академічного менеджменту [3, с.]. Серед основних функцій академічної культури (яка включає усвідомлення кожним членом університетської спільноти – студентом, викладачем, адміністративним працівником – свого місця і обов'язків в загальному функціонуванні закладу вищої освіти, цінностей і норм поведінки, звичаїв та ділової практики, правил корпоративної взаємодії, загальної та професійної етики), правомірно виокремити:

- пізнавальну функцію, що виражається у фіксації результатів пізнання навколишнього світу шляхом його наукового, ціннісного та художнього відображення у процесі здійснення різних форм навчально-пізнавальної та науково-дослідницької діяльності;

- інформативну функцію, яка уможливорює інтелектуальне та духовне збагачення особистості та розуміння нею сутності академічної культури, передбачаючи пряме і непряме спілкування під час засвоєння культурної спадщини;

- світоглядну функцію, яка забезпечує єдність пізнавальних, емоційно-чуттєвих та вольових елементів свідомості особистості в соціокультурному вимірі;

- комунікативну функцію, пов'язану з безпосереднім і опосередкованим спілкуванням з членами освітньо-наукової спільноти, у процесі якого

відбувається відповідна ідентифікація студентів як її провідних суб'єктів, зокрема дослідників (виступи на наукових студентських конференціях, участь у науково-дослідницьких проектах та конкурсах наукових праць, захист кваліфікаційних робіт);

- регулятивну функцію, що проявляється через символіку, певну знакову систему (правила етикету, різні знаки уваги, традиції тощо);

- аксіологічну функцію, яка передбачає формування у студентів певних ціннісних орієнтацій та потреб, серед яких: інтелектуальна свобода і соціальна відповідальність не тільки за процес дослідження (вибір теми, методів, стратегій), але і за його результати (чесність, порядність, гуманістичність); право вільно висловлювати свої думки про наукові та етичні аспекти дослідницьких проектів і їх результатів, а також уникати участі в проектах, які суперечать власним переконанням, цінностям; самоцінність інтелектуально-творчої роботи незалежно від термінів одержання результатів.

За нашими власними розвідками, до факторів, які найбільшою мірою визначають деформацію академічної культури студентства, відноситься відсутність дієвого механізму взаємозв'язку вищої школи та ринку праці, що, в свою чергу, призводить до того, що студенти не відчують, що їх якісні професійні знання є запорукою ефективного працевлаштування за отриманою спеціальністю та основою стратегії життєвого успіху в цілому.

Серед основних причин порушення норм академічної культури з боку студентів, за їх опитування, є такі:

- необхідність виконання великого обсягу завдань самостійної роботи у вигляді письмових робіт протягом навчального семестру або року;

- повторюваність та неактуальність тем письмових робіт, розрив між темами та сучасними потребами; відсутність перспектив застосування результатів робіт у сучасну практику;

- відсутність розуміння необхідності та мети написання письмових робіт (не профільні, не цікаві, застарілі предмети);

- ставлення викладачів до плагіату (нейтральне або відверто потурання);

- низький рівень професіоналізму, мотивації та зацікавленості викладачів;

- відсутність чітких критеріїв щодо оцінки оригінальності текстів, а також їх зв'язку з оцінкою якості виконання завдань самостійної письмової роботи.

Висновки. Враховуючи те, що важливим фактором, який впливає на розвиток академічної культури студентства є те, що академічне середовище нерідко залишається толерантним до плагіату та інших форм академічного шахрайства, доцільно постійно вдосконалювати правові механізми регулювання означеного процесу. Крім цього, слід розвивати здатність студентів як майбутніх фахівців представляти результати самостійної роботи та власних досліджень (особливо в ситуаціях використання графічних образів, аудіо, відео або цифрових пристроїв, спеціалізованих програмних засобів і віртуальних платформ для створення інформаційних моделей об'єктів та процесів, які вивчаються) з урахуванням встановлених етичних еталонів та правових норм оперування інформаційними й комунікаційними технологіями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бакіров В. С. Академічна культура українського студентства: основні чинники формування та розвитку. URL: <http://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2015-07-17/2015.pdf>.
2. Закон України «Про освіту». URL: <http://osvita.ua/legislation/law/2231/>
3. Семеног О. М. Формування академічної культури майбутніх педагогів-дослідників в умовах цифрового творчого середовища як наукова проблема. Інформаційні технології і засоби навчання. 2017. Том 62, № 6. С. 240–252.